RUSKI INWALID

№ 249.

ŚRODA. 20 Października 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Angliia.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

Seym Królestwa Polskiego.

Posiedzenie dnia 9 Października.

Senat.

Dwa proiekta przyięte iuż w Izbie Poselskiey, wniesione dziś były do Senatu. Preiekt pierwszy o *Moratoryum*, wnosił JW. Radca Stanu *Kalinowski*, drugi o Odstąpieniu własnosci prywatney z powodu użyteczności publiczney, wprowadzał JW. Radca Stanu *Netrebski*. Oba te proiekta, pierwszy większością głosów, drugi iednomyślnie, przyięte i do Sankcyi N. Pana odniesione zostały.

Izba Poselska.

Izba Poselska trudniła się na dzisieyszém posiedzeniu proiektem zmian w Statucie Organicznym o Senacie, przyiętym w Senacie na posiedzeniu dnia 7 Października, iak się o tém dawniey doniosło.

Proiekt rzeczony wprowadzał JW. Radca Stanu *Koźmian*, wyrażaiąc w głosie swoim: iż stosownie do ducha artykułu 163 Ustawy Konstytucyyney, ma zaszczyt przedstawić zmiany do Statutu Organicznego o Senacie. W dalszym ciągu przełożył Mówca treść i potrzebę tego proiektu iak następuie: Gdy po nadaniu konstytucyi przez N Pana nadany był także Statut Organiczny o Senacie, uczuł w nim Senat niektóre niedogodności, tak z powodu, że zbyt liczne naznaczał kompleta, iako też i ztąd, że naznaczona koley do Sądu Naywyższey Instancyi była zawodną i liczne atrybucyie polityczne Senatu opuszczone zostały. Z tego powodu uczynił był Senat przedstawienie N. Panu, a łaskawy Monarcha polecił był w tym względzie poprawę Radzie Stanu, i iuż przygotowany proiekt miał bydź na zeszłym Seymie wniesiony, gdy brak czasu temu przeszkodził. Proiekt ten w ciągu tych lat, dodał Mówca Rady Stanu, podług nowych spostrzeżeń był poprawiany, podług uwag Kommissyy Seymowych został teraz sprosto-

wany i większością głosów w Senacie przyięty. — Dla okazania powodu zmian i korzyści popraw w obecnym proiekcie zaprowadzonych, porównywał JW. Radca Stanu Statut dawnieyszy z nowo proiektowanym. W końcu mowy swoiey oznaymił ieszcze, że wielu członków Kommissyi przy roztrząsaniu proiektu w Radzie Stanu oświadczyło się przeciw artykułowi 47 proiektu (*) uważaiąc go za przeciwny artykułowi 116 Ustawy Konstytucyyney, tudzież uważało artykuł 157 Statutu Organicznego o Reprezentancyi Narodowey za niestosownie umieszczony w proiekcie obok artykułu 116 Ustawy Konstytucyyney. Na te zarzuty Mówca Rady Stanu stosowną czynił odpowiedź.

Następnie wniesiony proiekt odczytany był przez JW. Sekretarza Seymowego; poczém przystąpiono do iego rozbioru.

Po odczytaniu proiektu dany miał sobie głos JW. *Dembowski*, Poseł Kazimierski, dla wynurzenia zdania Kommissyi do praw Organicznych i Administracyynych; oświadczył, że większa część członków Kommissyi uznała proiekt za zasługuiący na przyięcie, bo zostawuie prerogatywy Izby Poselskiey nienaruszone, i zapewnia ważne korzyści z Organizacyi Senatu, mianowicie przez usuwanie od obowiązków członka Senatu, powołanego do urzędowania Administracyynego, odpowiedzialności w Sądzie Seymowym uległego. Artykuł 47 okazał bydź zgodnym z konstytucyią, dla tego radząc przyięcie proiektu wnosił o prośbę do N. Pana o to, aby Statut o Reprezentacyi był wniesiony na przyszłym Seymie.

(*) Artykuł ten 47 proiektu iako stanowiący istotny przedmiot różności zdań Izb i dyskussyi, tudzież iako maiący wpływ bezpośredni na zdanie ostateczne Reprezentantów, udzielamy czytelnikom naszym; słowa iego są następuiące:

»Król lub Namiestnik iego, odsyła przez »wezwanie do Senatu, na ręce Prezesa tegoż Senatu zaskarżenia o zbrodnie Stanu, »przeciwko iakimbądź osobom, tudzież o »przestępstwo w Urzędzie, Sedatorów, Ministrów, Naczelników Wydziałów Rządowych, osób szczególniey wezwanych do »zasiadania w Radzie Stanu, iakoteż Radców Stanu, Sędziów Naywyższego Trybunału i Referendarzy, a to w przypadkach »i na mocy art: 116 konstatucyi, a stosownie do brzmienia art: 157 Statutu Organicznego o Redrezentacyi Narodowey.«

JW. *Oebschelwitz*, Poseł Krakowski, oświadczył się z rzędu nieprzeciwnych proiektowi, mówił, że ten proiekt iest łatwy do obięcia; nieoboiętny, prosty, korzystny dla dobra publicznego i oparty na konstytucyi; mówił, że Art: 116 konstytucyi zgodny iest z Art: 157 Statutu Org: o Reprezentacyi Narodowey; ale dodał, że w konstytucyi na text Francuzki iako oryginalny wzgląd mieć należy.

JW. *Słubicki*, Poseł Brzeski, twierdził, że pierwszym obowiązkiem Reprezentantów iest starać się o ustalenie konstytucyi: uznał proiekt wniesiony za całkowicie odpowiadaący zamiarowi, oprócz Art: 47, który przeciwny iest swobodom Izby. Rozbieraiąc ten proiekt, oświadczył, iż gdy w skutku tego artykułu skarga na urzędników przechodzić ma przez Senat, to nigdy skutku nie waźmie, i był przeciw proiektowi.

JW. *Kozłowski*, Deputowany z miasta Płocka, rozebrał naprzód Artykuł 116 konstytucyi, okazał, że w nim zawarte są trzy przypadki zaskarzeń do Senatu urzędników, przez Króla, przez Namiestnika i przez Izbę Poselską; mówił, że proiekt opisał drogę dla dwóch pierwszych przypadków zaskarżenia, a o trzecim nic nie wspomniał; uznał Art: 47 za zły, pośrednictwo Rady Stanu w zaskarżeniach za szkodliwe, i był przeciw proiektowi.

JW. *Łubieński*, Poseł Chełmski, dowodził prawności postępowania przepisanego Art: 47 proiektu tém, że się wspiera na Art: 157 Statutu Orgi:, który iest obowięzuiący i cytowany bydź może, a tém bardziey, że nowy proiekt o Reprezentancyi Narodowey wniesiony nie został. Dowodząc daley mocy obowięzuiącey Organicznych, oznaymił, że te wydane w rozwinięciu ustawy konstytucyyney razem z nią prawie ogłoszone były i maią moc prawa. Uznał więc dyskussyią nad Art: 157 Statutu Org: za niestosowną, i był za proiektem.

JW. *Niemoiewski*, Poseł Wieluński, wyrzekł, że Art: 116 konstytucyi oddał wykraczaiących Ministrów pod Sąd Senatu na zaskarżenie Izby Poselskiey, ale Art: 47 proiektu obalił tę zasadę Konstytucyi. Co do Statutów uznał, że te nie maią mocy konstytucyi, bo są czasowe i zmienione bydź mogą: zatém w przepisie Art: 47 proiektu wzgląd na nie niesłusznie iest miany, bo zagradza tylko wolności Izby Poselskiey przesyłania bezpośrednio przestępnych urzędników pod Sąd Senatu.

JW. *Dembowski*, Poseł Kazimierski, odpowiadaiąc na zdanie powyższe, uznał, że w za-

skarżeniu pośrednictwo Panuiącego iest istotnie potrzebne, a pośrednictwo Rady Stanu nic nie szkodzi, bo zaskarżenie publicznie czynione nie może się zataić, i pośrednictwo to znaczy tylko moc służącą Radzie przesyłaniaza skarżeń Panuiącemu bez dalszych nad niemi uwag.

JW. *Krysiński*, Deputowany Cyrkułu V. M. S. *Warszawy*, dowodził, że Art: 47 nie iest przeciwny konstytucyi; rozbierał w tey mierze Art: 116 ustawy konstytucyyney, dodaiąc, że w nim rozróżnić trzeba *odesłanie*, które zawsze służy Panuiącemu, i *zaskarżenie* służące iedynie Izbie. Uznał, że Art: Stat: Org: 157 ścieśnia wprawdzie konstytucyią, ale teraz iest prawem. Mówił nakoniec że w tym proiekcie znayduie zaród Sądów przysięgłych, że dla tey samey przyczyny proiekt przyięcia iest godny.

JW. *Okołowicz*, Poseł Szadkowski, uznał Artykuł 46 za przeciwny Art: 47 konstytucyi. Tegoż zdania był JW. *Szołowski*, Poseł Łęczycki, dodaiąc, że wdzięczność i dzięki otaczać powinny tron N. Pana a nie skargi.

(Dokończenie iutro.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

NIEMCY.

z Wiednia 21 *Października.*

Słychać że Cesarzowa JMść przez cały ciąg ziazdu w Tropau ma bawić w Kremsir.

Xiąże *Wellington* ma także wkrótce ziechać na kongres pomieniony.

W *dostrzegaczu austryiackim* czytamy następuiący artykuł z powodu wypadków zaszłych we Włoszech południowych: »Wiadomości z Neapolu do 26 Września dochodzą. Dowiadniemy się z nich, że deputowani parlamentu który 1 b. m. miał bydz otwartym iuż się byli ziechali do stolicy. Na pozor panowała tam zupełna spokoyność lecz ta perównaną bydz może z tą ciszą, która zwyczaynie daie się widzieć na morzu przed wielką burzą. Wiadomo że posłowie których nowy Rząd do różnych był posyłał dworów, nigdzie niebyli przyięci; powszechna za tém panuie obawa, aby się niewszczęła woyna zewnętrzna. Może ona sprawić nader smutne skutki; woysko bowiem regularne którego na papierze do 200,000 rachuią, niewynosi rzeczywiście 12,000. A chociaż te woysko wskutek zalecenia ministra nosi ogromne wąsy, i chociaż to nadaie mu prawdziwie marsową postać; lecz ie ani wężnieyszém, ani kerznieyszém nieuczyniło. — Siła morska w smutnieyszym nierównie iest stanie, składa się bowiem tylko, z iednego okrętu liniiowego, dwóch fregat, i kilku małych statków. Nadto ieszcze i skarb w cale iest wycięczony; gdyż w kassach neapolitańskich ledwie iest tyle gotowizny, aby konieczne opędzić potrzeby. Pożyczki proiektowane nie powodzą się zupełnie, chociaż Rząd ofiarował był z swey strony dla kraiowych i zagranicznych wierzycieli bardzo znaczne procenta. Teraz iest nowy proiekt pożyczki dwóch milionów czerwonych złotych neapolitańskich, który dług ma bydz oparty na kapitałach banku neapolitańskiego. Gdyby ten proiekt nad spodzianie i przyszedł do skutku, niedługo ta summa pociągnie. — Co się zaś tycze węglarzy; ci niczém się nieróżnią od rewolucyionistów francuzkich, którzy z początku niezdawali się tyle rokować klęsk ile później przyczynili łatwowiernym współobywatelom swoim.«

ANGLIIA.

z Londynu, 9 *Października.*

Gdy Brugham na posiedzeniu 4 b. m. skończył swą mowę zapytał Wielki Kanclerz w iakim porządku maią mowić adwokaci Królowey? Pan *Denman* odpowiedział, że po Panu *Brougham* będzie mówił Pan *Williams*, który zaraz począł swą mowę; lecz ledwie połowę iey powiedział, posiedzenie zamkniętém zostało.

Posiedzenie, 5 *Października.* Lord Holland zagaił posiedzenie następuiącemi słowy: »Pierwiey niżeli adwokaci Królowey wezwani zostaną do Izby, chciałbym uczynić ministrom niektóre pytania względem stosunków naszych zagranicznych. A nayprzód chciałbym wiedzieć czy nie nastąpiło iakiey zmiany w przyiacielskich stosunkach między Angliią i innemi mocarstwami?

Hrabia *Liverpool* odpowiedział na to iak następnie:

»Mam nadzieię że odpowiedz którą na to uczynię, nietylko szanownego przyiaciela moiego lecz i cały zadowolni parlament. Muszę iednak pierwiey uprzedzić słuchaczów moich, iż nietknę się bynaymniey polityki innych mocarstw to bowiem nienależy do mnie. — Pryncypalne pytanie przyiaciela moiego iest prawie toż samo, iakie mi był uczynił niegdyś z powodu wypadków hiszpańskich, a przeto i odpowiedz moia popobnaż będzie. Powinienem zwrócić uwagę na iedną ważną okoliczność, to iest iż między wydarzeniami we Włoszech połudnowych i *innych prowincyiach* wielka zachodzi rożnica: Szlachta Sycyliyska w wielkiey iest niezgodzie z domem panuiaiącym; lecz dla

iakiey przyczyny i na iaki cel, o tem wcale niewiem. Zapewnić iednak mogę szanownego przyiaciela, *że teraznieysza Polityka Anglii niemięsza się bynaymniey do wydarzeń politycznych innych mocarstw.* (Słuchaycie! słuchaycie! Z pewnością twierdzić mogę, *że Anglia ani w sposob pośredniczy ani bezpośrednio nienależy zgoła do układów i postanowień na stałym lądzie zachodzących*, iakiegoby kolwiek te były rodzaiu. A tak wystawiwszy wam wierny rys polityki angielskiey, nieczynię żadnych uwag i wniosków, co do środków i sposobów iakie inne mocarstwa w teraznieyszych przyymą wypadkach.«

Lord *Holland* zdawał się bydz należycie zadowolnionym tą odpowiedzią, gdyż własnie była taką iakiey żądał.

— W zamku *Brandenburgskim* od 2 b. m. panuie wielka radość, ruch i czynność. Królowa odebrała wczora prawie tuzin (iedynascie) adressów. Jeden z tych a mianowicie od miasta Londynu, Westminstera i Soutwark, podany był przez *szanownych* deputowanych *Sir Wilsona* i *Hothouse*, a uzbroiony przeszło stu tysiącami podpisów takich osob, których czysta i nieskalana konduita żadney nieulega wątpliwosci. Słychać że pergamin, na którym ten pamiętny adres iest napisany, ma długosci *dwie mili Angielskie*, a tak iest ciężki iż ledwo czterech silnych parobków mogło go dzwignąć z mieysca, dla tego to wieziono go na wozie odkrytym, szesciu siwemi końmi zaprzężonym. Za tym wozem postępowało sto sześć karet po cztery konie zaprzężonym. w których siedziały bogato stroyne Damy i Panowie.

Adres *Cieślów okrętowych* nayw iększą wzbudził ciekawość na ulicach londyńskich, a podobnyż od przewoźników i właścicielów łodzi wieziony był wodą. Pierwsi ruszyli zrana w uroczystym orszaku i z rozwiniętemi chorągwiami i muzyką ciągnęli przez rozmaite ulicy miasta. Było ich przeszło 2000 i postępowali szeregiem po sześciu obok. Zbliżywszy się do bursy kupieckiey trzy razy zawołali: *Vivat.*

Processyia wodna, to iest przewoźników, składała się z nieprzeliczoney ilości łodzi i czółnów różnego kształtu i wielkości, a wszystkie napełnione były ludzmi płci oboiey. Mieysce zgromadzenia się wyznaczone było koło mostu żelaznego niedawno na Tamizie wystawionego. Trzy wielkie statki parowe były na czele orszaku, a wszystkie inne płynęły za niemi. Przez cały ten czas dawano z dział ognia a na każdey łodzi inna powiewała chorągiew. Gdy ta processyia zbliżyła się do *Cottongarden*, gdzie mieszkaią swiadkowie włoscy, ią składaiący zawołali: Pereat! (*niech zginie.*)

Na rozkaz Królowey ławnik *Wood* czytał odpowiedzi na wszystkie iey podane adressa. Powiadaią nawet że niektóre z nich tak były wymówne i tkliwe, iż N. Pani mocno się rozczuliła i rozkazała do iedney dodać następuiące wyrazy: »Wydarzenia których w życiu moiem doswiadczyłam, daią obfitą materyią do poematów i tworów drammatycznych, które zapewne do naypóźnieyszey mogą doyść potomnosci.«

W tych dniach wyszła odezwa do *furmanów* i *właścicieli fiakrów*; zapraszaią ich także do ofiarowania adressu Królowey. Słychć nawet że wkrótce ruszą i ci iehmosć z długim szeregiem powozów swoich do zamku brandeburgskiego, a wtenczas bieda temu ktoby niemiał własnego poiazdu a miał pilną potrzebę wyiechania, zapewne ani iednego do naięcia nieznaydzie!

N. Pani iuż oświadczyła publicznie, że od iedynastego b. m. niebędzie więcey przyymować adressów; nader bowiem iest zatrudniona innemi ważnieyszemi sprawami.

Hrabina *Oldi* przybyła do Londynu 3 b. m. wysiadła na brzeg w towarzystwie 13stu świadków na stronę Królowey, których lud z naywyższem przyiął ukontentowaniem: na ręku wynoszono ich ze statków, a każdy czém mógł ugaszczał.

— Młodzieniec, o którym niedawno była wzmianka w pismach publicznych, a mianowicie iż wszedłszy do koscioła strzelił do organów z pistoletu, miał rzeczywiscie pomieszany rozum i odesłanym ztąd został na okręcie do Pilau.

W Petersburgu.

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.